

1981/82:78

Torsdagen den 11 februari

Kl. 12.00

1 § Justerades protokollen för den 3 innevarande månad.

2 § Svar på fråga 1981/82:222 om bevarande av bebyggelse på Lövsta säteri

Anf. 1 Försvarsministern TORSTEN GUSTAFSSON:

Herr talman! Sven Munke har frågat om jag är beredd att medverka till att Lövsta säteri inom I 1:s område vid Kungsängen bevaras och sätts i stånd utan att någon kostnad uppstår för försvaret.

Regeringen bemyndigade genom beslut i mars 1980 fortifikationsförvaltningen att låta riva mangårdsbyggnaden och östra flygeln på Lövsta säteri inom I 1:s område vid Kungsängen. I beslutet ålades förvaltningen att före rivningen låta dokumentera byggnaderna och ta vara på värdefulla byggnadsdetaljer. Bakgrunden till beslutet var att det inte finns något behov av byggnaderna för militära ändamål och att byggnaderna är i dåligt skick. Någon rivning har ännu inte kommit till stånd på grund av att arbetet med dokumentation m. m. tagit lång tid i anspråk. Till säteriet hör även den s. k. västra flygeln. Denna är renoverad och sedan 1969 upplåten som permanent arbetarbostad till arrendatorn vid Kungsängen-fältet.

Lövsta är centrum för den ranchdrift med huvudsakligen biffkor som arrendatorn bedriver på fältet. Djuren samlas vid Lövsta för kalvning, sortering, veterinärundersökning m. m. Besättningen omfattar ca 500 kreatur. Ranchdriften betyder mycket för markvården inom övningsfältet.

F. n. finns det från militär övnings synpunkt i och för sig inget hinder för att byggnaderna på Lövsta bibehålls. En viktig faktor i sammanhanget är dock hur man tänker sig att utnyttja byggnaderna. Dessa ligger ju i centrum för ranchdriften. Det gör att jag ställer mig tveksam till möjligheterna att överlåta eller upplåta byggnaderna för något civilt ändamål. Närheten till så många djur under stora delar av året kan sannolikt bli besvärande för den som vill utnyttja byggnaderna och innebära olägenheter av olika slag. Att flytta den nuvarande verksamheten till annan plats inom fältet skulle

Torsdagen den
11 februari 1982

---

*Om bevarande
av bebyggelse på
Lövsta säteri*

medföra betydande investeringar och sannolikt även innebära olägenheter för den militära övningsverksamheten.

Det framgår inte av frågan hur iståndsättningen och det framtida underhållet av byggnaderna skall finansieras eller hur byggnaderna avses bli utnyttjade. Jag anser mig därför inte kunna utlova någon medverkan från min sida till att bevara byggnaderna. Det får ankomma på vederbörande intressenter att hos fortifikationsförvaltningen göra framställning i frågan och därvid lämna de uppgifter om finansiering, utnyttjande m. m. som behövs för ett ställningstagande. Om frågan därefter förs vidare till regeringen, är jag givetvis beredd att pröva den.

Anf. 2 SVEN MUNKE (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret. Jag vet inte om jag skall beteckna det som positivt eller negativt.

Anledningen till att jag har ställt frågan är att statsrådet i ett likartat ärende, nämligen det som gällde Granhammars slott, i ett frågesvar den 11 december i fjol sade följande: "Jag vill emellertid också säga, att om någon annan spekulant – t. ex. en annan statlig myndighet eller Upplands Bro kommun – skulle anmäla sig, är jag fortfarande beredd att närmare pröva frågan om överlåtelse eller upplåtelse av byggnaden."

Håtuna och Håbo-Tibble hembygdsförening har två alternativa lösningar för att bevara säteriets kulturhistoriskt värdefulla byggnadsbestånd. De alternativen finns redovisade i en motion som väckts av mig under årets allmänna motionstid. Förutsättningen för räddningsaktionen är att fortifikationsförvaltningen överlåter såväl byggnader som mark för en, som det heter, rimlig köpeskilling.

Hur byggnaderna skall användas kan f. n. inte redovisas. Men föreningen skall medverka till att de får en seriös användning, t. ex. som tjänstebostad för någon av kommunens befattningshavare eller som samlingslokal.

Den nämnda hembygdsföreningen har redan iståndsatt ett antal kulturbyggnader. Det gäller t. ex. magasinet på Frötuna gård, fattigstugan i Håbo-Tibble kyrkby, soldattorp och skolbyggnader vid Tjusta. Föreningen understryker också att bevarandet av Lövsta sätesgård och iståndsättandet av den skulle kunna ske utan kostnad för försvaret.

Om jag inte kan få något mera positivt besked som svar på min fråga, har jag förhoppningar om att min motion skall behandlas i vanlig ordning och att man då tänker över hur man skall ställa sig. Det handlar dock om en kulturhistorisk byggnad från 1640-talet, och vi har rivit tillräckligt många sådana. Den ligger dessutom i utkanten av övningsområdet och skulle på så sätt vara lättare att disponera.

När det gäller djurhållningen vid gården pågår f. n. en diskussion mellan hälso- och miljövårdsförvaltningen i kommunen och naturvårdsenheten på länsstyrelsen om huruvida fortifikationsförvaltningen skall få lov att arrendera ut till djurhållning på Lövsta. Anledningen till att man ifrågasätter detta är att Lejonadalssjöns vattenkvalitet så starkt har försämrats de senaste åren,

bl. a. på grund av denna djurhållning och ett invallningsföretag i Lövsta. Vi får återkomma när motionen behandlas.

Nr 78

Torsdagen den
11 februari 1982

Anf. 3 Försvarsministern TORSTEN GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag känner till Sven Munkes motion om bevarande av Lövsta, och jag har tagit del av den. Det framgår att hembygdsföreningen har tänkt sig att få köpa, förutom byggnaderna, antingen ett område om ca 10 000 m² kring byggnaderna eller hela jordbruksegendomen. Av motionen framgår dock inte vad man skall använda byggnaderna till. Nu fick jag här en viss redogörelse för detta av Sven Munke, och det var intressant att ta del av den. Men enligt min uppfattning skulle en överlåtelse av Lövsta, enligt något av de alternativ som har nämnts i motionen, med stor sannolikhet innebära att den nuvarande verksamheten på Lövsta måste upphöra. Ett i och för sig önskvärt ökat utnyttjande av marken kring Lövsta för övningar torde då också bli svårt att genomföra.

Sven Munke gör en jämförelse med det frågesvar jag lämnade beträffande Granhammars slott. Det var dock inte likartade förhållanden vid Granhammar som när det gäller Lövsta säteri. Jag tycker i och för sig att det verkligen är fint att hembygdsföreningen tar ett sådant här initiativ. Men de praktiska omständigheterna gör det svårt att i varje fall så här direkt säga att det är möjligt att genomföra föreningens ambitioner.

När det gäller problemen med förorening av Lejondalssjön har man konstaterat att det förekommer vissa föroreningar. Fortifikationsförvaltningen undersöker f. n. vilka åtgärder som kan vidtas för att minska dessa föroreningar.

Anf. 4 SVEN MUNKE (m):

Herr talman! Jag tror inte att ranchdriften skulle förhindra att man utnyttjar byggnaderna. Jag betraktar det alternativet som en kulturgärning av stor betydelse, som skulle välsignas av många av kommunens invånare. Och det är väl så – det har vi kommit överens om både här och på andra platser – att de som flyttar ut på landsbygden får finna sig i de eventuella miljöstörningar som t. ex. djurdrift innebär. Något sådant skall inte hindra att man räddar en sätesgård, som stammar från 1600-talet.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på frågorna 1981/82:224 och 226 om åtgärder för att förbättra sysselsättningen i Östra Göinge

Anf. 5 Arbetsmarknadsministern INGEMAR ELIASSON:

Herr talman! Bo Lundgren har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att förbättra sysselsättningsläget i Östra Göinge kommun.

Lennart Bladh har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att

Torsdagen den
11 februari 1982

*Om åtgärder för
att förbättra sys-
selsättningen i
Östra Göinge*

medverka till en lösning av det bekymmersamma arbetsmarknadsläge som råder inom kommunen.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Både Bo Lundgren och Lennart Bladh har pekat på att Nya Broby Industrier AB nyligen försatts i konkurs. Det normala förfarandet är då att en konkursförvaltare tillsätts för att undersöka vilka möjligheter som finns att sälja hela eller delar av företaget. Jag utgår från att så sker även i det här fallet och att alla möjligheter då prövas att trygga sysselsättningen vid företaget.

I det fall konkursen kommer att innebära att delar av eller hela personalen mister sin anställning, är självfallet arbetsmarknadsmyndigheterna beredda att sätta in sedvanliga arbetsmarknadspolitiska åtgärder i den omfattning som krävs för att i första hand förmedla nya arbeten till de personer som riskerar att bli arbetslösa. Även utbildningsinsatser torde bli aktuella för att underlätta övergången till andra arbeten.

Jag vill också i det här sammanhanget peka på att Kristianstads län har mer än dubbelt så mycket pengar för beredskapsarbete i år som förra året och att därmed möjligheter har givits att kraftigt förstärka de arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Anf. 6 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Låt mig först tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Östra Göinge kommun har ett mycket besvärligt sysselsättningsläge. Under de senaste fem sex åren har kommunen drabbats av flera driftsinskränkningar och företagsnedläggningar. I det nu aktuella fallet gäller det ett företag som av olika skäl även tidigare har haft besvärligheter, minst sagt. Men situationen är allvarlig i hela Kristianstads län, vilket bl. a. framgår av en skrivelse, daterad september 1981, från länsstyrelsen till statsrådet.

En av anledningarna till att jag ställde min fråga var att jag ville peka på att problemen i dag inte enbart finns inom de regioner som tidigare, så att säga traditionellt, haft arbetsmarknadsproblem. Även inom regioner med ett gott sysselsättningsläge – Kristianstads län tillhör i och för sig inte dem – kan det finnas "öer" som har stora problem.

Den allmänna utgångspunkten för att man skall kunna förbättra sysselsättningsläget i Östra Göinge kommun och i andra delar av landet måste naturligtvis vara en förbättrad ekonomisk balans i samhället. Jag tror också att arbetsmarknadsministern och jag är helt överens om att en tryggad sysselsättning måste baseras på lönsamma företag med möjlighet att avsätta sina produkter. Men det jag efterlyser är åtgärder i speciella situationer, och jag undrar då om man inte skulle kunna utnyttja de regionala kunskaperna på ett bättre sätt. De myndigheter som finns i Kristianstads län i närheten av den berörda kommunen skulle kanske på ett snabbare och effektivare sätt kunna vidta åtgärder just i ett akut skede. Ett sätt kunde då vara att låta resp. länsstyrelse få ekonomiska möjligheter att vidta sådana snabba åtgärder, naturligtvis inom ramen för ett totalt sett oförändrat regionalpolitiskt stöd. Att på det sättet ge myndigheterna större möjligheter att vidta åtgärder

Torsdagen den
11 februari 1982

skulle kunna vara ett sätt att förbättra situationen för de olika länen. Det vore intressant att höra arbetsmarknadsministerns inställning till den frågan.

Arbetsmarknadsministern pekar på att man i Kristianstads län fått ökade resurser för beredskapsarbeten. Men de är ju någonting som är till för att överbrygga problem, inte för att lösa dem, så detta hör i och för sig knappast till svaret på den här frågan.

Eftersom statsrådet naturligtvis deltar i regeringens beredning av även andra ärenden som kan beröra sysselsättningsläget i Kristianstads län, vill jag också poängtera en annan sak i det här sammanhanget. Det gäller frågan om möjligheterna att bevara sockerbruket i Karpalund – det ligger visserligen i en annan kommun, men ändå i närheten av Östra Göinge kommun – och nödvändigheten av att man vid den bedömningen tar hänsyn till sysselsättningspolitiska och även andra skäl, t. ex. behovet av en ökad sockerbruksareal och annat. När det gäller bedömningen av vilka försvarspolitiska åtgärder som måste till för att man skall upprätthålla fredsorganisationen är det vidare viktigt att man avstår från att genomföra en förflyttning av regementet P 2 i Hässleholm till annan kommun i Malmöhus län.

Det skulle som sagt vara intressant att få höra arbetsmarknadsministerns syn på de speciella insatser man kan göra för att förbättra situationen i just Östra Göinge kommun.

*Om åtgärder för
att förbättra sys-
selsättningen i
Östra Göinge*

Anf. 7 LENNART BLADH (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga, som sammanhänger med Bo Lundgrens.

Jag konstaterar först att det som skall göras vid en konkurs är gjort. Man har tillsatt konkursförvaltare, och man arbetar med att lösa den här frågan. Det läge som nu råder för Broby Industrier drabbar emellertid hela Göingebygden oerhört hårt.

Jag vill med några sifferuppgifter visa på att Kristianstads län tillhör de län som har det svårt ställt och att Göingebygden är en av de regioner som har det mycket bekymmersamt.

Medan arbetslöshetssiffran för landet i dess helhet är 3 %, är den i vårt län 4,2 %. Dagsläget i länet är att arbetslösheten i relation till befolkningsunderlaget i Broby i Östra Göinge kommun är 4,6 %. Jag vill också ange siffrorna för några näraliggande kommuner. I Bromölla är arbetslösheten 5,4 %, i Osby 4,6 % och i Hässleholm 3,8 %. Antalet arbetslösa är för Broby 389, för Bromölla 349, för Osby 320 och för Hässleholm 1 036.

I Broby har vi vidare 144 personer i beredskapsarbete, 99 i Bromölla, 95 i Osby och 146 i Hässleholm.

Den här bygden har en ensidig industri. Man sysslar med byggnation och byggnadsmaterial. Broby Industrier är ett exempel på detta. Vi har vidare I.B-Hus i Bromölla, möbelindustrin inom Hässleholms kommun osv. Dessa företag har drabbats av att byggandet har minskat. Självfallet kommer den här regionen inte att kunna resa sig förrän det gjorts en insats på detta område.

Torsdagen den
11 februari 1982

*Om åtgärder för
att förbättra sys-
selsättningen i
Östra Göinge*

Med den arbetslöshet vi har och med beredskapsarbetena, som tar slut under våren, är pengarna för Kristianstads län slut.

Statsrådet försöker trösta oss med att Kristianstads län fått dubbelt så mycket som förra året. Det är emellertid inte någon bra värdemätare. Det var litet förra året och är inte så mycket i år heller.

Statsrådet säger i svaret att om bekymmer uppstår är man beredd att öka anslaget för Kristianstads län. Kan man när våren kommer och några arbetstillfällen inte finns att tillgå säga till arbetsmarknadsmyndigheterna i Kristianstads län att de har möjlighet att få påspädning för att möta den kris som föreligger? Om Broby Industrier går i konkurs, blir 160 personer utan arbete. Med andra ord: Är arbetsmarknadsministern beredd att ge bidrag för att klara de framtida bekymren i Broby?

Anf. 8 Arbetsmarknadsministern INGEMAR ELIASSON:

Herr talman! Som Bo Lundgren och Lennart Bladh har påpekat är sysselsättningsläget i Kristianstads län bekymmersamt. Det avviker därför inte från sysselsättningsläget i övriga delar av landet. En jämförelse visar att läget i vissa andra län t. o. m. är sämre. Om något visar det att det inte bara är punktvisa insatser som krävs för att förbättra situationen, utan det krävs en ekonomisk politik som för landet ur de nuvarande ekonomiska svårigheterna.

Jag skall inte trötta kammarens ledamöter med att upprepa vad som gjorts, men det är alldeles klart att med de korrigeringar som gjorts av den ekonomiska politiken har vi fått bättre förutsättningar att under loppet av nästa budgetår åstadkomma ett gynnsammare sysselsättningsläge. Det kommer då också Kristianstads län till godo.

I avvaktan på att den spontana efterfrågan stiger måste vi sätta in stora volymer av arbetsmarknadspolitik, också för att underlätta att de effekter åstadkoms med den ekonomiska politiken som åsytats.

Bo Lundgren förde ett resonemang om att det vore bra ifall de resurserna stod till förfogande för länsmyndigheterna i form av en ram. Man kan ju säga att det är vad som sker när det gäller beredskapsarbetena. Länsarbetsnämnderna, där landshövdingen ofta är ordförande, har möjlighet att använda de pengarna utifrån den prioritering man gör. Utvecklingsfonderna är en annan resurs som står till länens förfogande och som skall hjälpa fram det som är livskraftigt.

När det till slut gäller Broby Industrier löper konkurslönegarantin. Om det skulle gå så långt som till uppsägning och avskedanden och inte någon möjlighet finnas för vidare drift, är det först under andra halvåret som vi har att diskutera ökade resurser. I enlighet med vad vi tidigare tillämpat får vi återkomma till den frågan när den dagen kommer.

Anf. 9 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag är i stort överens med arbetsmarknadsministern, åtminstone när det gäller bedömningen av inriktningen av den ekonomiska politiken och när det gäller den övergripande synpunkten att sysselsättnings-

läget totalt i Sverige kan angripas enbart genom att det skapas bättre förutsättningar för företagen i Sverige. Jag skulle kunna – men vi har inte tid till det nu – föra en längre debatt om huruvida det i sådant fall är lämpligt att höja arbetsgivaravgifter och vidta reformer som kan skapa byggnation och annat. Det finns t. ex. många småhusfabriker i Kristianstads län och just den här regionen.

Förutom de arbetsmarknadspolitiska insatser som i dag kan göras och som fördelas mellan länen menar jag att man skulle kunna tänka sig att ge länsmyndigheterna möjlighet att inom vissa ramar utnyttja regionalpolitiska stödformer för att bevilja speciellt stöd till företag som kan vara beredda att gå in med t. ex. alternativ sysselsättning. Det tar viss tid – det har arbetsmarknadsministern säkert erfarenhet av – när ett ärende skall föras från lokal till regional nivå och vidare till riksnivå. Det skulle kunna vara bättre att decentralisera beslutsfattandet till människor som kanske har bättre kunskaper i de enskilda fallen.

Det var detta jag menade, och det hoppas jag att regeringen skall kunna överväga. Det skulle vara intressant att höra arbetsmarknadsministerns syn på det.

Sedan skulle jag vilja ställa en fråga: Är arbetsmarknadsministern beredd att i överläggningar med andra statsråd i regeringen klargöra de problem som finns i länet och därmed bidra till att man när det gäller andra företag – jag tog Karpalunds sockerbruk som exempel, och i fråga om statlig verksamhet har vi regementet P 2 i Hässleholm – tar dessa hänsyn, så att situationen inte blir ännu värre i framtiden? Som har redovisats i debatten av Lennart Bladh påverkar naturligtvis också de omkringliggande kommunerna Östra Göingens situation.

Anf. 10 LENNART BLADH (s):

Herr talman! Det är mycket intressant att knyta an till den diskussion om den ekonomiska politiken som statsrådet och Bo Lundgren har fört. Kammaren är kanske inte rätt forum för det i dag, men där finns säkerligen mycket av roten till det onda som gäller vår bygd.

När det är bekymmersamt ser man gärna till förhållandena närmast omkring sig, och Göingebygden är de facto hårt drabbad. Vi som följer arbetet i länsstyrelsen och utvecklingsfonderna och kan se vilka möjligheter arbetsmarknadsmyndigheterna har att sätta in anslag, finner att arbetsmarknadsmyndigheternas pengar är slut till våren. De måste alltså ha mer pengar.

Arbetsmarknadsmyndigheterna har sagt att man har fått anslagen i små bitar. Hade man i stället fått ett rejält anslag på en gång hade man kunnat planera och åstadkomma en framförhållning och därmed möta bekymren bättre. Så har alltså inte skett. Min direkta fråga till arbetsmarknadsministern blir då: Kan arbetsmarknadsmyndigheterna i det här läget vänta sig att få ett rejält anslag så att det går att göra en framtidsplanering och på det viset möta situationen?

Man kan klagat mycket som länsinvånare. Vi har bekymmer i vårt län och i

*Om åtgärder för
att förbättra sys-
selsättningen i
Östra Göinge*

Torsdagen den
11 februari 1982

*Om åtgärder för
att förbättra sys-
selsättningen i
Östra Göinge*

Göinge. Bo Lundgren har nämnt P 2, och många människor är bekymrade över situationen där. Vi har vidare byggnadsbranschen, som i vårt län mer än i många andra är en basnäring. Det gäller material till byggnation, möbelsidan och över huvud taget allt som har med hus och boende att göra. Det innebär att vårt län och vår region drabbats oerhört hårt.

Då vill jag ställa frågan: Kan man tänka sig en breddad syn från regeringens sida – från de olika statsråden tillsammans? Det gäller inte ett storvarv utan en stor region, som kanske har ännu mer bekymmer än en enskild större enhet.

Anf. 11 Arbetsmarknadsministern INGEMAR ELIASSON:

Herr talman! När det gäller de åtgärder som kan behövas inom arbetsmarknadspolitiken för att komma till rätta med en temporär sysselsättningskris har vi i första hand arbetsmarknadsutbildning och beredskapsarbete att tillgå. Jag har pekat på att det har skett en rejäl uppräkning för länet, därför att svårigheterna har varit större än på andra håll, som bl. a. Lennart Bladh påpekat. Jämfört med förra vintern är antalet personer i beredskapsarbete i Kristianstads län tre gånger så högt. Före mars månads utgång räknar länsarbetsnämnden med att ha 1 600 personer i arbete. Det är alltså en indikation på att regeringen har reagerat på de förhållanden som frågarna här pekar på.

Inför nästa år, som det ju främst handlar om när det gäller problemen vid Broby Industrier – har vi lagt fram anslagsförslag i budgetpropositionen. Riksdagen har att behandla dem. Skulle de anslagen visa sig otillräckliga i förhållande till arbetsmarknadsläget får vi i vanlig ordning använda finansfullmakten när vi bedömer den frågan.

Anf. 12 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag vet inte om vi talar förbi varandra litet grand. Det är bra att olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder vidtas för att överbrygga ett problem. Men vad jag också vill rikta uppmärksamheten på är möjligheterna att vidta sådana åtgärder som faktiskt skapar nya arbeten, så att man därigenom kan förbättra sysselsättningsläget. Det är i det avseendet som jag menar att man också skulle kunna utnyttja länsmyndigheterna.

Låt oss anföra följande exempel: Någon har en idé om en viss produktion. Man är intresserad av att få reda på om det finns marknadsmässiga förutsättningar härför. Hur klarar man då av att snabbt få fram resurser för att möjliggöra marknadsbedömningar och annat? Det kan vara en besvärlig situation. Det gäller att få en ökad flexibilitet från länsmyndigheternas sida genom att det finns en ram. Det är det jag vill peka på – inte enbart de i och för sig nödvändiga åtgärderna när det gäller att överbrygga ett speciellt problem.

Jag skulle som sagt vilja ha en kommentar från arbetsmarknadsministern. Tänker arbetsmarknadsministern redovisa den här problematiken när man kommer in på andra departements ämnesområden som också har samband med sysselsättningsläget i den här regionen?

Anf. 13 LENNART BLADH (s):

Herr talman! Det kan vara en liten tröst att höra att man i vanlig ordning återkommer ifall bekymren skulle bli större.

Får jag bara påpeka att socialdemokratiska ledamöter från Kristianstads län under det gångna året har besökt minst 50 olika industrier i länet. Vi har mött bekymmer över huvud taget. Vi har också haft kontakt med utvecklingsfonden. Vi menar att man, i större utsträckning än vad Bo Lundgren anger, verkligen har möjligheter när det gäller att finna nya områden och att komma fram till innovationer – över huvud taget att vidga sysselsättningen i vårt län. Jag tror att man har en vilja och inriktning även från myndigheternas sida att försöka finna nya vägar. Men till syvende og sidst är det likväl så att det i dessa bekymmersamma tider också gäller att få medel, så att man snabbt och långsiktigt kan komma i gång.

Jag tolkar statsrådets svar så, att man i vanlig ordning skall hjälpa till om bekymren blir större. Det kan väl vara en liten tröst i en bekymmersam tid för vårt område.

Anf. 14 Arbetsmarknadsministern INGEMAR ELIASSON:

Herr talman! Ja, det är en riktig tolkning.

Jag vill återkomma till de frågor som Bo Lundgren var inne på när det gäller decentralisering av beslutsfattandet. Med mina exempel ville jag peka på att det redan i hög grad tillämpas, både när det gäller att disponera beredskapsanslaget och när det gäller de mera långsiktiga åtgärderna – tillkomsten av utvecklingsfonderna. Utvecklingsfonderna är ju den resurs som måste komma i fråga i de fall som Bo Lundgren talar om. Om det är några pengar därutöver som Bo Lundgren har i åtanke, får jag väl göra en allmän hänvisning till budgetunderskottet. Regeringen återkommer till den frågan i den regionalpolitiska propositionen, där vi i hög grad också tillämpar en decentralisering av beslutsfattandet. Men jag tror att man kan gå ett stycke längre. Frågan om vilka delar av landet som skall komma i fråga vill jag däremot inte gå in på i dag.

Får jag, herr talman, till slut, med anledning av Bo Lundgrens uttalande om att han hyser en förhoppning om att jag bevakar sysselsättningsfrågorna också när det gäller jordbruket och försvaret i länet, säga att så naturligtvis sker. Men dess bättre är det hela regeringens intentioner att bevakas sysselsättningsaspekterna.

Anf. 15 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det senaste var naturligtvis en bra upplysning. Det var intressant att höra att arbetsmarknadsministern om inte aviserar – det vore kanske fel uttryck – så ändå antyder att det finns möjligheter till en ytterligare decentralisering i samband med den regionalpolitiska propositionen. Det som bekymrar mig något är att han sade – det kan jag i och för sig ha förståelse för: vi får väl avvakta tills propositionen kommer och ta den debatten då – att man inte var beredd att gå in på frågan om vilka områden som skulle kunna få stöd.

Torsdagen den
11 februari 1982

*Om förstärkt an-
ställningsskydd*

Som jag inledningsvis sade är en av anledningarna till att jag ställt min fråga den risk som finns att man när det gäller ytterligare insatser, mer decentralisering av medelsanvisningen i första hand inriktar sig på områden som traditionellt har sysselsättningsproblem och att man inte mer ser till landet totalt. Jag tar naturligtvis hänsyn till den ram som finns. Vi kan mot den bakgrunden inte öka budgetunderskottet, utan man får hålla sig inom den befintliga medelsramen. Det kan finnas både län och kommuner med svåra problem, vilka behöver ha de ytterligare möjligheter som kan komma att föreslås i propositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1981/82:230 om förstärkt anställningsskydd

Anf. 16 Arbetsmarknadsministern INGEMAR ELIASSON:

Herr talman! Eva Winther har frågat mig om anställningsskyddet för den som återvänder till sin arbetsplats efter att ha varit föräldraledig kan förstärkas i samband med den översyn av ledighetslagstiftningen som nu pågår. Frågan ställs mot bakgrund av att en arbetstagare i ett visst fall inte återfick sin anställning vid sin återkomst från en föräldraledighet.

Gällande rätt innebär att en föräldraledig arbetstagare inte skall få sämre anställningsförmåner eller arbetsförhållanden eller tvingas att lämna sin anställning för att han eller hon har utnyttjat sin lagliga rätt att ta ledigt från anställningen för att vårda ett barn. Därigenom har den föräldraledige garanterats att inte komma i en sämre ställning än arbetskamraterna. Men något längre gående skydd finns inte. Den föräldraledige kan inte göra anspråk på att behandlas bättre än sina arbetskamrater. Om det t. ex. uppstår arbetsbrist i ett företag och detta leder till uppsägningar kan detta naturligtvis även drabba den som är eller har varit föräldraledig. Avgörande blir då de turordningsbestämmelser som gäller vid arbetsplatsen i fråga, antingen de som följer av anställningsskyddslagen eller de som arbetsgivaren och den fackliga organisationen kan komma överens om i ett kollektivavtal. Inom statsförvaltningen och på lärarområdet finns särskilda regler. Anställningsskyddslagens turordningsbestämmelser är ett väsentligt inslag i anställningsskyddet. Någon ändring av dem föreslås inte i den proposition om en ny anställningsskyddslag som inom kort kommer att behandlas i riksdagen.

Jag kan inte gå in på och känner f. ö. inte till enskildheterna i det fall som har föranlett Eva Winthers fråga. Men jag är väl medveten om att det kan uppkomma oklara situationer, där det är svårt att skilja på en uppsägning som beror av arbetsbrist och en som föranleds av att en arbetstagare har varit borta på grund av föräldraledighet. Arbetsuppgifterna kan t. ex. ha förändrat karaktär eller bortfallit under ledigheten. Hur gränsdragningen skall göras i enskilda fall är i första hand en sak för rättstillämpningen, men några sådana mål har ännu inte kommit upp.

Jag har mot denna bakgrund inte för avsikt att nu vidta några särskilda

åtgärder i frågan. När det pågående arbetet med översyn av ledighetslagstiftningen har slutförts får bedömas i vad mån lagstiftningen behöver ändras.

Anf. 17 EVA WINTHER (fp):

Herr talman! Jag skall be att få tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Bakgrunden till min fråga är denna:

En kvinna, som varit anställd i ett företag sedan 1974, använder sig 1979 av sin lagliga rätt till föräldraledighet under ett och ett halvt år. När hon tar kontakt med företaget för att bestämma när hon skall komma tillbaka och till vilket arbete blir det svårigheter. Hon vill gärna ha sex timmars arbetsdag, vilket ju också är en lagfäst rättighet. Men det går inte. Hon erbjuds arbete på en annan ort, men det är omöjligt för henne att ta på grund av att familjen har två barn. Även om det inte är fråga om ett avstånd på många mil skulle hon inte klara att ta hand om barnen på ett riktigt sätt. Slutresultatet blir att arbetsgivaren säger att det inte finns några arbetsuppgifter för henne och att hon därför inte kan få komma tillbaka. Sanningen torde vara att arbetsgivaren har anställt en annan person på hennes plats, dvs. den person som vikarierat under föräldraledigheten.

Genom fackets medverkan gick hon med på förlikning och skadestånd. Nu är hon arbetslös på en ort med skriande brist på jobb för kvinnor.

Så här får det inte gå till!

Arbetsmarknadsministern påpekar också i svaret att gällande rätt innebär att en föräldraledig arbetstagare inte skall få sämre anställningsförmåner eller arbetsförhållanden eller tvingas att lämna sin anställning för att han eller hon har utnyttjat sin lagliga rätt att ta ledigt från anställningen för att vårda barn.

Ingemar Eliasson säger också i svaret att det kan uppkomma oklara situationer, där det är svårt att skilja på en uppsägning som beror av arbetsbrist och en som föranleds av att en arbetstagare har varit borta på grund av föräldraledighet. Arbetsuppgifterna kan t. ex. ha förändrat karaktär eller bortfallit under ledigheten.

Såvitt jag förstår finns ingen oklarhet i det här fallet. Personen i fråga fick nåden att vikariera tre veckor på företaget efter föräldraledighetens slut.

För oss liberaler är det här en väldigt viktig lag. Den är viktig därför att den ger föräldrar möjlighet att vara mer tillsammans med sina barn, och både barn och föräldrar behöver mer tid för varandra.

Det finns som jag ser det en mycket stor risk när sådant händer – om man inte gör något åt det – att föräldrar, dvs. i regel kvinnor, inte vågar ta ledigt, och det blir barnen i hög grad lidande på. Och det är ännu större risk att papporna definitivt inte vågar ta sin del av föräldraledigheten. Barnen blir ännu mer lidande av det, eftersom barn behöver båda sina föräldrar.

Det är redan så att kvinnor i barnafödande åldrar har svårt att få jobb. De får i många fall vid anställningsintervjun mycket noga redogöra för hur många barn de har och om de tänker skaffa sig barn. Det är någonting som

Nr 78

Torsdagen den
11 februari 1982

Om förstärkt anställningsskydd

Torsdagen den
11 februari 1982

*Om förstärkt an-
ställningsskydd*

männen i regel slipper. Det är viktigt att papporna verkligen tar sin del av föräldraledigheten och delar ansvaret för barnen, och därför får inte sådana här missar inträffa.

Det är av dessa skäl jag har ställt frågan om en förstärkning av anställningsskyddet. Föräldraledigheten måste ju vara förenad med en trygghet – att man har rätt att komma tillbaka till jobbet.

Det kan kanske sägas att det här är undantaget som bekräftar regeln. Jag vill då fråga: Är det ett undantag? Och vilka åtgärder ser arbetsmarknadsministern som möjliga för att förhindra att sådant här händer i framtiden?

Anf. 18 Arbetsmarknadsministern INGEMAR ELIASSON:

Herr talman! Jag kan dela Eva Winthers mening att det var en beklaglig utveckling i det aktuella fallet. Den grundläggande rätten att återfå sitt arbete efter föräldraledighet finns inskriven i lag. Problemen uppstår om arbetsbrist under perioden har uppkommit vid företaget. Problemet i det fall som Eva Winther tar upp är att det egentligen inte rättsligt har prövats huruvida arbetsbrist förelåg och, om så hade varit fallet, hur turordningsreglerna skulle hanteras.

Parterna på arbetsmarknaden har möjlighet att, om de inte kommer överens, pröva ett ärende i arbetsdomstolen. Därför har nu inte något sådant här fall prövats, och därför är det svårt att besvara Eva Winthers senaste fråga, om den här typen av undantag från regeln har någon större frekvens. Jag kan heller inte säga att någon annan ordning kan vara motiverad än att anställningsskyddet finns för den som är föräldraledig och att man, om arbetsbrist uppkommer, i vanlig ordning får hantera turordningsreglerna lokalt i företaget mellan fackliga organisationer och arbetsgivare. Kommer man inte överens får man låta frågan gå till rättslig prövning. Det måste vara ute på arbetsplatserna som lagstiftningen skall tillämpas, inte här i riksdagen.

Anf. 19 EVA WINTHER (fp):

Herr talman! Det är naturligtvis synd att den här frågan inte fördes fram till AD utan att det blev en förlikning. Men jag tycker att det är viktigt att vi för debatten här i riksdagen och klart talar om vad som gäller – att man enligt de lagar vi har skall kunna komma tillbaka till sitt arbete efter föräldraledighet.

Vilka åtgärder kan man då vidta? I det här fallet tycks det ha funnits en osäkerhet hos både arbetsgivare och fack. Jag tycker att de centrala organisationerna – både fackets och arbetsgivarnas – har informationsskyldighet härvidlag. Det är mycket viktigt att man går ut och informerar ordentligt om vilka lagar som gäller.

Vad beträffar det förhållandet att arbetsuppgifter kan ha förändrats och att en person av det skälet inte skall kunna komma tillbaka, tycker jag att man bör kunna kräva av arbetsgivaren att personen i fråga får utbildas, så att vederbörande klarar jobbet. Man skall inte utan vidare säga att arbetsupp-

gifterna har förändrats så att vederbörande inte kan ta dem, utan då kan vi kräva en utbildning, så att det kanske blir möjligt för personen i fråga att klara uppgifterna.

Jag hoppas att Ingemar Eliasson kommer att ha de här synpunkterna med sig vid utvärderingen av den översyn som nu görs av ledighetslagarna, så att vi slipper ett uppreparande av den här händelsen i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Nr 78

Torsdagen den
11 februari 1982

---

*Om föräldraut-
bildningen*

5 § Svar på fråga 1981/82:225 om föräldrautbildningen

Anf. 20 Socialministern **KARIN SÖDER:**

Herr talman! Stina Andersson har frågat mig om jag har möjlighet att för riksdagen redovisa hur föräldrautbildningen kring barns födelse genomförts i landstingen och om jag är av den uppfattningen att ytterligare åtgärder behöver vidtas.

Som frågeställaren anför har riksdagen år 1979 godkänt allmänna riktlinjer för en allmän föräldrautbildning kring barns födelse. I enlighet med en överenskommelse mellan regeringen och sjukvårdshuvudmännen år 1979 har en sådan allmän föräldrautbildning börjat genomföras i landstingens regi fr. o. m. år 1980.

Socialstyrelsen har under budgetåren 1979/80, 1980/81 och 1981/82 beviljats 1 milj. kr. per år för informations- och fortbildningsverksamhet i anslutning till genomförandet.

Enligt vad jag har inhämtat har socialstyrelsen under dessa år bedrivit en omfattande informations- och fortbildningsverksamhet i samverkan med Landstingsförbundet. Sålunda har exempelvis ca 170 handledare från samtliga landsting deltagit i fortbildningen.

Som en del av avrapporteringen av sin verksamhet har socialstyrelsen genomfört en enkätundersökning beträffande läget i landstingen. Sammanställningen av enkätsvaren pågår f. n. Socialstyrelsen planerar att göra denna avrapportering i april månad i år.

Socialstyrelsens föräldrautbildningsprojekt har, förutom den omfattande kurs- och konferensverksamheten, i en skriftserie, Föräldrar och barn, redovisat olika erfarenheter från försöksverksamheter m. m.

Även om det alltid finns vissa problem vid genomförandet av en ny verksamhet som innebär förändrade arbetsrutiner och yrkesroller är jag övertygad om att denna verksamhet inom landstingen ges en hög prioritet, vilket inte minst deltagandet i fortbildningen visar. F. n. ser jag inte något behov av ytterligare åtgärder från regeringens sida. Jag kommer dock att med stort intresse ta del av socialstyrelsens kommande rapport och noggrant följa utvecklingen.

Torsdagen den
11 februari 1982

---

*Om föräldraut-
bildningen*

Anf. 21 STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret på min fråga.

Jag är väl medveten om att det tar litet tid att genomföra och arbeta fram rutiner för en ny verksamhet som föräldrautbildning kring barns födelse.

Svaret antyder en positiv utveckling inom landstingen när det gäller föräldrautbildningen, men jag har en känsla av att så inte är fallet inom samtliga landstingsområden.

Jag noterar att socialstyrelsen har genomfört en enkätundersökning av läget i landstingen. Precis som socialministern ser jag med intresse fram mot den avrapportering av den som skall komma i april månad. Då kan vi göra en närmare analys av vad som hänt.

Under de tre senaste budgetåren har socialstyrelsen enligt svaret beviljats sammanlagt 3 milj. kr. för informations- och fortbildningsverksamhet. Det är rätt mycket pengar. Som exempel nämns att ca 170 handledare från samtliga landsting har deltagit i fortbildningen. Det blir utslaget på de ca 25 landstingsområden vi har – jag anger här bara ungefärliga tal – ungefär sju personer från varje landsting. Dessa skall självfallet i sin tur föra den information de fått vidare i resp. landsting.

Jag skulle då vilja fråga socialministern om hon möjligen kan anföra ytterligare exempel på åtgärder som socialstyrelsen använt pengarna till utöver fortbildningen av de 170 handledarna och den nämnda skriftserien Föräldrar och barn.

Socialministern avslutar sitt svar med att säga att hon kommer att noggrant följa utvecklingen, och det är positivt. Jag hoppas att landstingen, i den mån de får kännedom om socialministerns svar på den här frågan, görs uppmärksamma på denna angelägna sak och dess genomförande i de olika landstingen.

Anf. 22 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Det är riktigt att föräldrautbildningsverksamhet faktiskt har påbörjats i alla landsting och att de personer som har blivit utbildade centralt i sin tur har utbildat personalen i sina resp. landsting. Därutöver har socialstyrelsen – och det är svaret på Stina Anderssons direkta fråga – använt en del av dessa pengar för direkt kursverksamhet bland personal som arbetar med dessa frågor i olika landsting. Jag tycker faktiskt att deltagarantalet i dessa olika verksamheter vittnar om att det finns intresse och entusiasm för att ta itu med dessa frågor, som är så betydelsefulla. Socialstyrelsens engagemang har också varit stort.

I ett inledningsskede kan det givetvis uppstå olikheter i verksamhetstakten i skilda delar av vårt land. Det är närmast självklart att det fordras en uppföljning och en utveckling av de metoder som används när det gäller organisationen av och innehållet i föräldrautbildningen, där erfarenheterna av föräldrarnas behov måste komma till uttryck. På detta område måste man både lokalt och centralt noggrant följa vad som händer. Jag förutsätter att socialstyrelsen i sin ordinarie verksamhet verkligen lägger vikt vid detta arbete och fortsätter med sina informations- och fortbildningsinsatser.

Anf. 23 STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka socialministern för det kompletterande svaret.

Det är positivt att kursverksamheten pågår i olika landsting och att det finns intresse och entusiasm för den. Men som socialministern nämnde kan det vara olika i olika landsting, och jag har en känsla av att arbetet inte bedrivs lika intensivt i alla landsting. Det lär vi emellertid få reda på genom socialstyrelsens avrapportering.

Jag vet av tidigare erfarenheter att socialministern är mycket intresserad av dessa frågor, och därför är jag i och för sig inte orolig för den vidare utvecklingen på detta område. Socialdepartementet kommer säkerligen att följa utvecklingen av föräldrautbildningen, som är en viktig och angelägen fråga.

Anf. 24 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Jag vill bara göra några kompletterande kommentarer.

Föräldrautbildningen som den utövas på mödravårds- och barnavårdscentraler måste ta upp många olika aspekter på de problem och nya uppgifter som en familj med ett nyfött barn får. En sådan fråga är jämställdhetsproblematiken från den utgångspunkten att det är både mammans och pappans ansvar att ge barnen en så god start som möjligt i livet. Detta ingår i föräldrautbildningsprogrammet.

Andra viktiga frågor är missbruksproblem av allehanda slag. Landstingsförbundet bedriver i samverkan med socialstyrelsen en försöksverksamhet, där man tar upp frågor om föräldrar och alkohol. Detta projekt har ett särskilt stöd utöver det som jag tidigare har nämnt. Medel har anslagits på förslag av samordningsgruppen när det gäller missbruksfrågor. Syftet är att denna verksamhet så småningom skall ingå som en naturlig del i utbildningen beträffande mödra- och barnhälsovård.

Vidare har statens handikappråd fått regeringens uppdrag att utforma rutiner för information till föräldrar med handikappade barn.

Jag har med detta velat visa vilken mångfasetterad verksamhet det här är fråga om.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på frågorna 1981/82:229 och 234 om sysselsättningen vid försäkringskassorna

Anf. 25 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Frida Berglund har frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta för att bibehålla service och sysselsättning vid försäkringskassornas glesbygdsexpeditioner i Norrbotten.

Iris Mårtensson har frågat mig om jag anser att man kan bibehålla sysselsättningen för de anställda vid försäkringskassorna, även om man

Torsdagen den
11 februari 1982

---

*Om sysselsättningen
vid försäkringskassorna*

ändrar utbetalningsreglerna vid försäkringskassorna speciellt när det gäller glesbygden.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Regeringen beslöt den 22 december 1981 att försäkringskassornas utbetalning av dagersättningar – sjukpenning, föräldrapenning m. m. – fr. o. m. den 1 juli 1982 skall ske enbart genom kontoinsättning eller postanvisning. Därmed kan försäkringskassornas kontantutbetalningar i stort sett upphöra. Samtidigt skall utbetalningsintervallerna för dagersättning begränsas så att utbetalning av löpande ersättning sker högst en gång per 14-dagarsperiod. Dessa ändringar avses leda till minskade administrationskostnader för kassorna och ingår som ett led i regeringens åtgärder för att begränsa kostnadsutvecklingen och därmed det statliga budgetunderskottet.

Beträffande försäkringskassornas lokalkontor vill jag framhålla att dessa fyller en viktig uppgift när det gäller att ge service till allmänheten. Avsikten är att denna service så långt möjligt skall bibehållas. I nyssnämnda regeringsbeslut har riksförsäkringsverket fått i uppdrag att efter samråd med försäkringskassoförbundet vidta de åtgärder som behövs för att genomföra de nya utbetalningsreglerna. Härvid framhålls särskilt att omläggningen bör genomföras så att försäkringskassornas service i övrigt så långt möjligt bibehålls vid mindre lokalkontor och filialexpeditioner. Det kan finnas anledning att t. ex. undersöka möjligheterna att flytta ut arbetsuppgifter från kassornas centralkontor till lokalkontoren för att kunna behålla sysselsättningen och servicen vid dessa.

I riksförsäkringsverkets uppdrag ingår att senast den 30 april i år lämna en redovisning till regeringen av vidtagna och planerade åtgärder. Verket skall då också lämna förslag till de kompletterande regeringsbeslut som kan behövas.

Jag har i budgetförslaget för nästa budgetår räknat med vissa kostnadsbesparingar och minskningar av personalbehovet vid försäkringskassorna bl. a. som resultat av de ändrade utbetalningsreglerna samt minskad arbetsvolym. Det är ännu för tidigt för att man mera i detalj skall kunna bedöma på vilket sätt de olika åtgärderna kommer att påverka den totala sysselsättningen vid lokalkontoren. Som jag nyss nämnde beror detta bl. a. på i vilken omfattning det visar sig möjligt att omfördela arbetet mellan olika kontor. För egen del anser jag det angeläget att så långt möjligt föra ut arbetsuppgifter till lokalkontor och filialexpeditioner, så att dessa kan bibehållas även vid genomförande av de besparingsåtgärder som i nuvarande ekonomiska läge måste drabba även försäkringsadministrationen.

Anf. 26 FRIDA BERGLUND (s):

Herr talman! Jag tackar socialministern för svaret. Av detta framgår klart och tydligt att regeringen borde ha tagit reda på litet bättre vilka konsekvenser beslutet får. Beslutet har i hög grad upprört och oroat många människor. För att bevisa detta vill jag citera ett uttalande av LO-sektionen i Luleå, vilket lyder:

”På ett upprörande sätt har regeringen fattat ett beslut utan att på något sätt ta reda på vad förtroendevalda, personal eller befolkning anser och detta i en fråga som så direkt berör så många människor i vårt land och som kan medföra att människor i glesbygd får väsentligt försämrade social service. Försäkringskassornas förtroendevalda styrelser som har god kännedom om förhållandena i respektive län har inte ens tillfrågats om konsekvenserna av beslutet.”

Man har också frågat sig varför regeringen skjuter över hela ansvaret för verkställandet av åtstramningen på dem som inte har fått vara med och diskutera utformningen av beslutet.

Med hänvisning till svaret vill jag fråga socialministern: Kan socialministern lova att vid det kompletterande regeringsbeslutet se till att inte flera kvinnor blir arbetslösa och att servicen bibehålls vid försäkringskassorna, exempelvis i vårt län? Det gäller att lugna många oroliga människor, dels dem som arbetar på försäkringskassorna, dels dem som är beroende av försäkringskassornas tjänster.

Enligt de lokala bedömningarna kommer ca 25 personer i Norrbotten att förlora sitt jobb. Det är väldigt mycket i ett län där 13 % redan står utanför arbetsmarknaden. Dessutom kommer beslutet att innebära försämrade service i glesbygdsområdena.

Vi har också märkt att representanter för centerpartiet har gått ut med dubbla budskap. Dels har socialministern lovat att sysselsättning och service i glesbygd inte skall påverkas, dels har den centerpartistiske ordföranden i försäkringskassestyrelsen sett mycket bekymrad ut och sagt att han inte vet hur han skall klara av att genomföra beslutet utan att det påverkar sysselsättningen. Då har många frågat sig: Vem av dessa två skall man lita på?

Kostnadsbesparingarna kan också ifrågasättas. Det är samhällsekonomiskt vansinne att styra folk till arbetslöshet, och i skogslänen finns inget annat alternativ.

Anf. 27 IRIS MÅRTENSSON (s):

Herr talman! Jag får först tacka för svaret. Ingen, inte ens socialministern, kan neka till att regeringsförslaget om ändrade utbetalningsregler vid försäkringskassorna har givit upphov till stor oro, speciellt i glesbygden. Det är ju inte enbart dessa frågor som regeringen oroar samhällsmedborgarna med. Det kommer orosmoln slag i slag numera.

De anställda på försäkringskassorna ute i landet känner sig helt bestörta över förslaget. De om några förstår vilka konsekvenser det får. De själva drabbas också i dubbel bemärkelse av regeringsförslaget – dels som samhällsmedborgare, dels som anställda.

Servicen försämrades också gentemot allmänheten, samtidigt som kontakten försvåras. De personliga kontakterna försvinner i det närmaste. Och inte bara kontakterna, för i praktiken gäller det också ca 1 200 årsarbetstillfällen.

Alla är i dag medvetna om den svenska ekonomins bottenläge och alla är

Torsdagen den
11 februari 1982

*Om sysselsättning-
en vid försäkrings-
kassorna*

medvetna om att besparingar bör ske, men besparingar kan inte ske urskillningslöst. Man har inget att vinna på besparingar om människorna ställs utanför arbetsmarknaden. Nej, socialminister Söder, som jag ser det kommer det onekligen att drabba glesbygden och i första hand kvinnorna. Jag tycker att jag får litet medhåll av socialministern när hon talar om minskad arbetsvolym.

Jag är helt införstådd med att fortlöpande rationaliseringar måste ske, men de förändringarna måste göras utifrån en bedömning av kassornas uppgifter i framtiden.

Socialministern säger att omläggningen bör göras så att försäkringskassornas service i övrigt så långt möjligt bibehålles. "Så långt möjligt" säger socialministern i tre omgångar: "Avsikten är att denna service så långt som möjligt skall bibehållas. - - - Härvid framhålls särskilt att omläggningen bör genomföras så att försäkringskassornas service i övrigt så långt möjligt bibehålls vid mindre lokalkontor och filialexpeditioner. --- För egen del anser jag det angeläget att så långt möjligt föra ut arbetsuppgifter till lokalkontor och filialexpeditioner ---."

Vad menas med så långt möjligt? Jag tolkar det som att socialministern själv är medveten om att den service som vi har i dag vid försäkringskassorna inte kan bibehållas.

Nog måste väl socialministern hålla med mig om att detta leder till att utredningsarbetet försvåras, då direktkontakten med de försäkrade i stort sett upphör. Det måste ju bli så att kostnaderna för utredningsarbetet vid kassorna ökar då arbetet måste skötas per brev och telefon.

Hur rimmar den här utvecklingen med regeringspartiernas tal om bevarad trygghet, om decentralisering och ett mänskligare samhälle?

Anf. 28 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Iris Mårtensson tog upp till diskussion den omständigheten att jag på flera ställen använt orden "så långt möjligt". Jag tycker inte att Iris Mårtensson skall se detta som att jag därmed har sagt att man skall lägga ned lokalkontor. Tvärtom, den senare formuleringen – att man skall föra ut arbetsuppgifter så långt det någonsin är möjligt – talar ju om ett sätt att medverka till att bevara filialexpeditioner och lokalkontor. Man måste se orden i deras rätta sammanhang.

Det är intressant att se vad försäkringskassanställda säger, t. ex. på kassor i min hemkommun. Där har man redan slopat kontantutbetalningarna. I de försäkringskassanställdas tidning vittnar flera av de berörda om att de t. ex. nu får mera tid till diskussioner med dem som behöver hjälp och stöd. Man kommer ifrån den rutinuppgift som utbetalandet av pengar utgör. Någon säger: För mig är detta positivt – har fått nya arbetsuppgifter – trodde jag skulle sakna kontakten med folk, men den farhågan har försvunnit. Sedan vidareutvecklas resonemanget med att man nu får mera tid för långvariga samtal.

Man måste ändå se saker och ting som de förhåller sig i verkligheten. Om

man för ut arbetsuppgifter till lokalkontor och filialexpeditioner, får man en förstärkning av servicen.

Herr talman! Tiden är kort när man skall svara två talare.

Ramarna för resp. kassas arbete framgent är ännu icke fastställda. Det kommer att ske när de utredningar som frågeställarna åberopar i sina svar är färdiga. Då har vi underlag för att kunna leva upp till att servicen i glesbygd skall bevaras.

Jag vill försäkra att service för människorna ute i landet har varit A och O för oss. Men vi måste se till att hushålla med våra tillgångar. Försäkringskassorna måste lyda under samma regler som andra myndigheter i landet, dvs. försöka hålla ned den administration som inte direkt vänder sig till allmänheten.

Anf. 29 FRIDA BERGLUND (s):

Herr talman! Man måste vara medveten om att arbetsuppgifterna och möjligheterna till service i Stockholm, som socialministern tar exempel ifrån, är väldigt olika dem som gäller i våra glesbygder, där man redan i dag har långa och dessutom dyra resvägar. Där gäller också att de försäkrade i regel är äldre, många gånger också handikappade. Jag tycker därför att Stockholm och glesbygden inte är jämförbara storheter.

Dessutom är ju sysselsättningssituationen inte densamma. I Norrbotten har inte ens Luleå kommun en sysselsättning motsvarande vad man har i Stockholm.

Jag tolkar socialministerns svar så, att arbetsuppgifter t. ex. skall flyttas från Stockholmsområdet till Norrbotten för att kunna behålla sysselsättningen där uppe. Men om personkontakten – i den mån det finns tid för den – är den viktigaste uppgiften i Stockholmsområdet, hur skall man kunna flytta över den till Norrbotten? Det går inte riktigt ihop.

Jag hoppas att socialministern tar hänsyn till den upprörda opinion som finns i landet.

Beträffande besparingarna vill jag säga att det är en väldigt dålig besparing om människornas alternativ är arbetslöshet.

Anf. 30 IRIS MÅRTENSSON (s):

Herr talman! Det man vill läsa, det läser man, och det man vill höra, det hör man. Också Försäkringsanställdas förbund har haft kontakter med de anställda, och de har inte samma synsätt när det gäller dessa frågor som Karin Söder redovisar i dag.

Jag skulle vilja fråga Karin Söder: Kan jag i dag åka hem till Gävleborgs län och säga till de försäkringskassanställda: Ni har fel! Ni behöver inte vara oroliga för sysselsättningen, ni som bor i glesbygden. Kan jag säga till dem: Ni kommer att få bibehålla sysselsättningen; det har Karin Söder lovat oss i dag?

Sedan har jag ett meddelande till Karin Söder från Försäkringsanställdas förbund, vari de försäkringskassanställda talar om vad de anser om regeringens handlande i den här frågan. De tar där upp det förhållandet att

*Om sysselsättning-
en vid försäkrings-
kassorna*

regeringen gör så här trots att det blir dyrare för samhället med postgiroutbetalningar och trots att både allmänheten och de kassaanställda har protesterat mot att servicen för allmänheten kraftigt försämras och att de personliga kontakterna med kassapersonalen i det närmaste upphör.

Anf. 31 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! De uttalanden som har gjorts av de försäkringsanställda får naturligtvis stå för deras egen räkning. Jag har deklarerat vad regeringen står för i sitt handlande. Jag upprepar att vi så långt det är möjligt skall stå fast vid att servicen skall bibehållas även i glesbygd. Som en vidare utveckling av det arbete som redan är gjort skall vi ha samrådsförfarande och arbetsgrupper som jobbar med de här frågorna. I detta arbete kommer det också att ingå representanter från Försäkringskassaförbundet, vilka företräder de förtroendevalda och som har kunskap om hur verksamheten fungerar ute i landet.

Som jag nämner i mitt svar kommer vi sedan det första utredningsstadiet är passerat att fatta de beslut som erfordras för att tillgodose de olika behov som då kan föreligga i olika delar av landet.

Jag vill gärna säga att vi i det budgetförslag som är lagt på riksdagens bord har tagit hänsyn till lokalkontoren. Det har icke gjorts några inskränkningar på lokalkontor och filialexpeditioner, utan dessa har varit ställda utanför den neddragning som vi i övrigt har föreslagit.

Anf. 32 IRIS MÅRTENSSON (s):

Herr talman! Tack! Just med hänsyn till det som Karin Söder sade i detta svar utgår jag från att vi inte alls behöver befara att sysselsättningen i glesbygden avskärmas.

Anf. 33 FRIDA BERGLUND (s):

Herr talman! Det har tidigare beräknats att 700–800 personer kommer att friställas vid försäkringskassorna. Kan jag nu, socialminister Söder, tolka svaret så, att inga av dessa friställningar kommer att drabba glesbygdslänen utan andra? Och vilka styrmedel kommer socialministern att använda för att uppnå sitt mål?

Anf. 34 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Vi har lagt fram ett förslag om den totala ramen för försäkringskasseverksamheten i hela landet.

Nu pågår arbetet med att ta fram underlag för hur resurserna skall fördelas. På grundval av det underlaget görs sedan fördelningen, i samarbete med kassorna, Försäkringskassaförbundet och riksförsäkringsverket, varvid hänsyn skall tas till olika lokala förhållanden. Denna slutliga fördelning kommer att äga rum efter det att riksdagen har fattat sitt beslut om den summa som skall stå till förfogande.

Jag vill här komma med ett förtydligande. I vårt budgetförslag har vi undantagit den minskade arbetsvolym som uppkommer vid lokalkontoren

och filialexpeditionerna på grund av de slojade kontantutbetalningarna. Av vad jag har sagt framgår vidare att det i första hand ankommer på riksförsäkringsverket att i samråd med Försäkringskassaförbundet fördela servicen så, att den blir bra över hela landet. När man sedan skall behandla rambudgeten ut i de olika försäkringskassorna skall man där också noggrant beakta olika typer av servicebehov och naturligtvis även den sysselsättnings-effekt som är en viktig komponent i sammanhanget.

Anf. 35 FRIDA BERGLUND (s):

Herr talman! Jag vill bara fråga: Kommer man då också att ta hänsyn till möjligheterna till sysselsättning i skogslänen. exempelvis när man skall fördela medlen inom anslagsramarna och fatta nya beslut?

Anf. 36 Socialministern KARIN SÖDER:

Herr talman! Jag utgår från att de som har att handlägga dessa frågor, förtroendevalda och andra, tar hänsyn också till detta förhållande. Men om vi sätter in saken i ett större sammanhang, finner vi att den totala besparing som vi kan göra på detta område också är avsedd att öka utrymmet för andra sysselsättningsskapande insatser. Jag kan instämma i att Norrbotten och f. ö. även Gävleborgs län – också andra län kunde räknas upp – är i behov av sådana insatser, något som regeringen också arbetar med.

Om det är möjligt att flytta pengar som gäller insatser av administrativt slag till insatser av produktiv art eller till insatser som avser vård och service, menar jag att det är mycket angeläget att så sker. Vi får inte stirra oss blinda på ett visst område. Vi skall också se till hur vi på ett effektivt sätt kan använda de pengar som vi sparar in.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1981/82:245 om lotteritillstånd för FN-föreningar

Anf. 37 Handelsministern BJÖRN MOLIN:

Herr talman! Ing-Marie Hansson har frågat mig om jag vill medverka till att FN-föreningarnas verksamhet kan stödjas genom tillstånd att anordna lotterier.

Enligt huvudregeln i 1939 års lotteriförordning får tillstånd till lokala och regionala lotterier lämnas till förmån för välgörande, kulturellt eller allmännyttigt ändamål. Den närmare tolkningen av dessa bestämmelser och av om en viss organisation uppfyller villkoren för tillstånd ankommer på de myndigheter som svarar för tillämpningen av förordningen. dvs. polismyndigheten, länsstyrelsen och som sista besvärinstans lotterinämnden. Det ankommer således inte på regeringen att pröva sådana lotteritillstånd som frågeställaren avser. Regeringen prövar däremot frågor om tillstånd till riksomfattande lotterier. Sådana tillstånd har regeringen sedan lång tid tillbaka lämnat Svenska FN-förbundet, som tillsammans med Svenska fredsoch skiljedomsföreningen årligen anordnar s. k. rikslotterier.

*Om lotteritillstånd
för FN-föreningar*

Lotteriutredningen har i sitt betänkande (SOU 1979:29–30) Lotterier och spel lämnat förslag till en ny lotterilagstiftning, som avser såväl lokal och regional som riksomfattande lotteriverksamhet. Frågan om vilken typ av organisation som bör beviljas lotteritillstånd har behandlats i betänkandet. Förslaget innebär bl. a. att tillstånd enligt huvudregeln skall meddelas ideella föreningar som är öppna och som varaktigt bedriver ideell verksamhet inom riket. I betänkandet föreslås också att föreningar som har allmänt utrikespolitisk karaktär, och som således inte främjar visst lands eller vissa länders politiska eller kommersiella intressen, bör ha möjlighet att erhålla medel till sin verksamhet från lotteri- och spelmarknaden. Som exempel på sådana föreningar anges FN-föreningar med syfte att bl. a. sprida kännedom om internationella frågor inom ramen för FN:s och dess fackorgans verksamhet.

En proposition om ny lotterilagstiftning kommer att avlämnas till riksdagen under våren. Vid arbetet med propositionen kommer att övervägas möjligheterna att ge FN-föreningar och liknande organisationer lotteritillstånd.

Anf. 38 ING-MARIE HANSSON (s):

Herr talman! Jag vill tacka handelsministern för svaret på min fråga. Vid den första genomläsningen uppfattade jag det som positivt, eftersom jag gärna ville tolka det så. Men egentligen står det där bara att det under våren skall komma en proposition om lotterilagstiftningen. Det är i sig tacknämligt, men huruvida det blir ett positivt ställningstagande eller inte till att FN-föreningarna och liknande organisationer kan få lotteritillstånd säger handelsministern – kanske helt naturligt – inte någonting om i sitt svar. Jag tycker ändå att det är positivt att vi nu skall få en proposition där dessa frågor behandlas, något som vi har väntat på mycket länge. Utredningen i fråga lades ju fram redan år 1979.

Det har ställts en fråga i det här ärendet tidigare, nämligen under den period när Staffan Burenstam Linder var handelsminister. I hans svar kunde man kanske skönja en större restriktivitet och en inriktning på lotterinämnens bedömning.

Under tiden som vi har väntat på ett klarläggande har lotterinämnens beslut fått mycket stora konsekvenser. På ort efter ort avslås nu framställningar om lotteritillstånd från de lokala FN-organisationerna med hänvisning till avslaget på framställningen från Linköpings FN-förening. Samtidigt har föreningsstöden urholkats kraftigt till följd av inflationen. Och kommunerna har – inte minst på grund av den kraftiga åstramning som kommunernas ekonomi också drabbas av – svårigheter att låta föreningsstödet storlek följa den utvecklingstakt som skulle krävas.

Det hade därför varit mycket värdefullt, om handelsministern hade kunnat ge någon antydning om hur regeringen ser på denna fråga. Det finns i utredningen ganska väl beskrivet hur man skulle kunna ange förutsättningarna för att inlemma också FN-föreningarna i de föreningar som är berättigade till lotteritillstånd. Just nu behandlas alltså dessa framställningar

från FN-föreningarna, och det kan möjligen tänkas att det betyder mycket vad handelsministern anger som utgångspunkt för de olika länsstyrelsernas bedömning.

Läser man den lotteriförordning som finns, kan man konstatera att det i 3 § inte finns något som omöjliggör en sådan tolkning att man skulle kunna tillåta FN-föreningarna att få lotteritillstånd. Lotterinämndens uppfattning kan väl därför snarare anses vara just en annan *tolkning*.

Jag vill fråga handelsministern: Är det möjligt att något ange hur inriktningen kommer att bli i denna fråga?

Anf. 39 Handelsministern BJÖRN MOLIN:

Herr talman! Jag kan, utöver mitt svar, bara säga att vi vid beredningen av lotteritredningens betänkande från en positiv utgångspunkt kommer att pröva möjligheterna att utvidga kretsen av tillståndsberättigade också till föreningar som – definierat på det sätt som lotteritredningen har gjort – arbetar för humanitära intressen.

Anf. 40 ING-MARIE HANSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Jag är nöjd med att det klart har utsagts att regeringen vill behandla frågan från en positiv utgångspunkt. Jag tror att det räcker för i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 10 februari

1981/82:143 av *Gunnar Biörck* i Värmdö (m) till statsrådet Olof Johansson om kärnexplosioners inverkan på datorsystem:

Under konstitutionsutskottets behandling av regeringens proposition om offentlighetsprincipen och ADB har det framskytmats att åtskilligt av det i statliga datorer befintliga materialet endast existerar i datoriserad form och icke motsvaras av några faktiska skrivna eller tryckta handlingar.

Av utländska uppgifter har framgått, att kärnexplosioner i atmosfären kan befaras "slå ut" datorer och förbindelser mellan datorer till följd av elektromagnetiska störningar (EMP) även på mycket stora avstånd. Med hänsyn till att allt större delar av statliga ekonomiska transaktioner gentemot enskilda medborgare, exempelvis pensionsutbetalningar, numera är datoriserade, vill jag utbe mig kammarens tillstånd att till statsrådet Johansson ställa följande fråga:

Kan statsrådet lämna riksdagen besked om vilka effekter på större svenska

Nr 78

Torsdagen den
11 februari 1982

---

*Meddelande om
interpellationer*

---

*Meddelande om
interpellationer*

datorsystem som kan förväntas uppstå till följd av kärnexplosioner över något av våra grannländer, och vilka möjligheter till en återgång till tidigare, manuella rutiner som statsrådet i sådant fall anser vara realistiska och därför av beredskapsskäl bör hållas aktuella?

1981/82:144 av *Carl-Henrik Hermansson* (vpk) till ekonomi- och budgetministern om svenska företags investeringar utomlands:

De svenska företagens investeringar utomlands fördubblades i det närmaste under 1981 till drygt 6,5 miljarder kronor, och de närmast föregående åren har summan legat relativt konstant kring 3,5 miljarder kronor, detta mätt efter av riksbanken lämnade tillstånd till svenska direkta investeringar i utlandet. Till dessa summor, som gäller kapitaltillskott från moderbolag till dotterbolag i annat land, bör läggas investeringar finansierade av dotterbolagen själva endera av egna medel eller genom upplåning. En del av denna upplåning sker med borgen eller garanti från moderbolaget, varvid riksbankens tillstånd krävs. Sådana tillstånd uppgick 1981 till 8,8 miljarder kronor. Även på denna punkt hade en betydande ökning skett från de närmast föregående åren.

Om man går något längre tillbaka finner man att de svenska företagens investeringar utomlands mångdubblats. De uppgick i början av 1960-talet till omkring 150 milj. kr. per år och växte sedan till över 1 000 milj. kr. på 1970-talet. Under 1975 lämnades tillstånd till direkta svenska investeringar i utlandet för sammanlagt 2,3 miljarder kronor. Det senaste året hade denna summa alltså tredubblats. Även med hänsyn tagen till penningvärdeförsämringen är ökningen av denna kapitalexport utomordentligt stark.

Också antalet anställda i svenskägda företag utomlands har under de senaste årtiondena ökat mycket kraftigt. År 1960 hade svenska fabriker i utlandet drygt 105 000 anställda. 15 år senare, 1974, hade antalet anställda i producerande svenska dotterbolag utomlands mer än fördubblats och stigit till ca 220 000. I en enkät som gjordes av Svenska arbetsgivareföreningen våren 1980 uppskattades det totala antalet anställda i svenska dotterbolag utomlands (inkl. försäljningsbolag) till mellan 350 000 och 400 000. Antalet anställda i svenska producerande utlandsbolag är drygt en fjärdedel (26 % 1979) av industrisysselsättningen här hemma.

De flesta dotterbolagen i utlandet ägs av ett fåtal stora bolag. Fem stora koncerner hade 60 % av alla utlandsanställda 1974. De 20 största svenska företagen kontrollerade tillsammans mer än 90 % av alla anställda i svenska produktionsbolag utomlands. Många stora svenska företag har mer än hälften av sina anställda utanför Sverige. Detta gäller t. ex. Atlas Copco, Electrolux, Alfa Laval, L M Ericsson, Sandvik och Swedish Match. SKF har mer än 80 % av sina anställda utomlands.

Även de svenska företagens förmögenheter utomlands har ökat kraftigt. Under perioden 1960–1977 mer än tiodubblades de svenska företagens sammanlagda bokförda tillgångar i utlandet. År 1977 uppgick utlandsförmögenheterna till närmare 49 miljarder kronor, vilket kan jämföras med

---

*Meddelande om
interpellationer*

bolagens tillgångar i Sverige, som var ca 78 miljarder kronor samma år. De svenska företagen hade alltså tillgångar utomlands som motsvarade ungefär två tredjedelar av vad de hade i Sverige.

Den ökade kapitalexporten och den starka tillväxten av antalet anställda i svenskägda företag i utlandet har skett samtidigt med att industrin i Sverige stagnerat och en kraftig minskning skett av antalet sysselsatta inom industrin. Mellan 1970 och 1979 gick antalet industrissysselsatta tillbaka från 1 055 000 personer till 968 000 personer eller med 87 000 personer. Efter en viss sysselsättningsökning under 1980 skedde en ny nedgång till 956 000 personer under 1981. Sedan 1970 har alltså antalet sysselsatta inom industrin i Sverige minskat med nästan exakt 100 000 personer.

Enligt en nyligen redovisad beräkning (Fichtelius-Larsson: Utveckling eller utsugning?) har de svenska företagen mellan 1970 och 1979 investerat sammanlagt 180 miljarder kronor i Sverige och 76 miljarder utomlands (räknat i prisnivån i mitten av år 1980). Det betyder i runda tal och med hänsyn till att alla utlandsinvesteringar inte syns i riksbankens statistik att företagen under 1970-talet investerade minst hälften så mycket utomlands som i Sverige.

Det finns naturligtvis många samband och återverkningar när det gäller utvecklingen inom den svenskägda utlandssektorn och utvecklingen inom Sverige, men den övervägande tendensen synes vara att företagens utlandsinvesteringar och utflyttningen av industriarbetsplatser sker på bekostnad av ekonomin inom landet. Särskilt slående är detta under en period av stor och växande arbetslöshet i Sverige.

Mot denna bakgrund ställer jag följande frågor till ekonomi- och budgetministern:

1. Hur ser regeringen på sambandet mellan företagens kraftigt ökade investeringar utomlands och den minskade industrissysselsättningen inom Sverige?

2. Räknar regeringen i sina framtidsbedömningar med att företagens investeringar utomlands skall fortsätta att öka och sysselsättningen i industrin här hemma fortsätta att minska?

3. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att stoppa kapitalexport och industriutflyttning?

den 11 februari

1981/82:145 av andre vice talmannen *Thorsten Larsson* (c) till industriministern om verksamheten vid domänverket:

Det har förts och förs en diskussion i media om en förestående sammanläggning av statsföretagen ASSI och domänverket. De huvudsakliga skälen för en sådan samordning sägs vara att domänverkets skogstillgångar kan bidra till att trygga ASSI:s försörjning med råvara. Jag kan förstå detta även om det måste räsas betänkligheter mot alltför stora och "mastodonta" företagsbildningar. I det fall argumenten övervägande talar för en samman-

Torsdagen den
11 februari 1982

---

*Meddelande om
interpellationer*

läggning av nämnda företag borde man ändock bedöma möjligheterna till en begränsning av företagsvolymen. Vilka möjligheter kan det då finnas härvidlag?

Inom domänverksförvaltningen är numera en särskild enhet verksam, nämligen Division Nyttjanderätter. Denna division inrättades den 1 juli 1979 och förvaltar i huvudsak domänverkets jordbruksfastigheter. Divisionen har i sin årsplan en redovisad omsättning för år 1980 på 81,5 milj. kr. och beräknar uppnå för det år som gått 83,5 milj. kr. I divisionschefens översikt anförs även: "Det första året blev resultatmässigt lyckat. Det kalkylmässiga resultatet uppgick till 30 milj. kr. mot planerat 27,9 milj. kr."

Divisionschefens översikt ger vid handen en god skötsel av utarrenderingsverksamheten. Det överskott som arrendefastigheterna ger, speciellt om man därvid jämför med det fåtal jordbruk som drivits i egen regi, är mycket bra. Både dessa uppgifter och arbetet i övrigt inom verksamheten talar klart för att en helt självständig ställning borde etableras för Division Nyttjanderätter av domänförvaltningen. Dessutom speglar förvaltningsöversikten en rad problem som också jordbruksnäringen i allmänhet brottas med och arrendemarknaden i synnerhet. Jag vill därvid särskilt peka på Västra och Södra Nyttjanderättsförvaltningarna och där omtalade procentuella arrendeprishöjningar. Främst bör man därvid fästa sig vid vad de skriver, att "målet varit att få en mer 'MARKNADSANPASSAD' arrendenivå". Jag vill då endast erinra om att år 1975 tillsattes arrendelagsutredningen som därvid fick till uppgift att söka få fram en annan och mer verklighetsbetonad arrendeprissättning än den som betingats av bristmarknaden på arrendefastigheter med därav följande uppskrivade resultat.

Denna utrednings förslag blev sedermera också behandlat av regering och riksdag. Vid 1978/79 års riksmöte antogs lagutskottets betänkande nr 23 med anledning av prop. 183 Om ändring i arrendelagstiftningen. Riksdagen beslöt därvid under punkt 1 i hemställan beträffande bestämmande av arrendeavgift bl. a. 9 kap. 9 §: "Kan jordägaren och arrendatorn inte enas om hur stor arrendeavgiften bör vara, skall avgiften bestämmas så att den kan antas motsvara arrenderättens värde med hänsyn till arrendeställets avkastningsförmåga," – jag understryker detta – "arrendeaftalets innehåll och omständigheterna i övrigt." Denna lag trädde i kraft den 1 juli 1979.

Det är alltså avkastningsvärdet på den enskilda jordbruksfastigheten som enligt riksdagsbeslut skall utgöra riktmärket för prissättningen vid förlängning av avtalen och inte en mer eller mindre fluktuerande arrendemarknad. Jag får förutsätta att inte minst de publika jordägarna inser nödvändigheten av att följa riksdagens beslut. Givetvis förväntar man att avkastningsvärdet hos dessa jordägare bör ligga till grund för *alla* arrendeaftal.

Med stöd av det anförda får jag anhålla om kammarens tillstånd att till industriministern få ställa följande frågor:

1. Anser industriministern det vara möjligt att ge nyttjanderättsdivisionen inom domänverket en fristående ställning?

2. Vilka principer bör gälla för arrendeprissättningen på domänverkets jordbruksarrenden?

9 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 10 februari

1981/82:256 av *Karl Leuchovius* (m) till ekonomi- och budgetministern om värderingen av djurbesättning vid inkomsttaxeringen:

Enligt riksdagsbeslut med anledning av skatteutskottets betänkande 1978/79:57 skall lager av djur på jordbruksfastighet värderas efter en genomsnittlig produktionskostnad för djuren i fråga. Härigenom skall – utöver vad som motiveras av omsättningen – någon successiv beskattning av värdestegringen i en djurbesättning inte ske.

Av riksskatteverkets föreskrifter för 1982 års taxering framgår att verket tolkat riksdagsbeslutet så, att värdestegring skall räknas på hela djurbesättningen, således inte bara på omsättningsdjuren.

Vill ekonomi- och budgetministern medverka till att de beslutade reglerna får den av riksdagen avsedda tolkningen?

1981/82:257 av *Karl-Erik Svartberg* (s) till industriministern om sysselsättning åt arbetslösa med statlig lönegaranti:

Hunneboverken i Hunnebostrand var ett av de företag som först sattes i konkurs när Johanssongruppen på Tjörn inställde betalningarna. De anställda får nu sin lön via den statliga lönegarantin, men de saknar arbete.

Yrkesskickliga verkstadsarbetare får därför fördriva tiden bäst de kan, trots att de inget hellre önskar än konkreta arbetsuppgifter. Det borde rimligen gå att med lite fantasi och påhittighet ge de anställda vid Hunneboverken meningsfulla arbetsuppgifter. Det skulle också innebära en vettigare hantering av statliga lönedel.

Jag vill därför fråga industriministern:

Förbereder regeringen några initiativ så att meningsfull sysselsättning kan skapas åt de anställda i företag där statlig lönegaranti utgår?

1981/82:258 av *Daniel Tarschys* (fp) till utrikesministern om de politiska förhållandena i Centralamerika:

Utvecklingen i Centralamerika inger djup oro. Trots att det inte saknas förutsättningar för en politisk lösning av konflikten i El Salvador fortsätter ett besinningslöst mördande. Den amerikanska regeringen har återfallit till ett urskillningslöst stöd åt auktoritära högergrupper inom regionen. För USA:s vänner måste det vara en viktig uppgift att eftertryckligt kritisera dess politik i Centralamerika.

Mot bakgrund härav vill jag ställa följande frågor till utrikesministern:

1. Hur bedömer regeringen den senaste utvecklingen i Centralamerika?

Nr 78

Torsdagen den
11 februari 1982

Meddelande om
frågor

Nr 78

Torsdagen den
11 februari 1982

*Meddelande om
frågor*

2. Sverige, Frankrike och Mexico har på senare tid intagit liknande ståndpunkter till konflikterna i Centralamerika. Finns det några möjligheter för dessa länder att gemensamt klargöra sin inställning?

3. Planerar regeringen att öka de svenska hjälpinsatserna till Centralamerika?

1981/82:259 av *Christer Nilsson* (s) till utbildningsministern om väderleksrapporteringen i radio och TV:

SMHI flyttade från Stockholm till Norrköping 1975, och då började man sända väderleksrapporterna i radio och TV från Norrköping.

Nu har Sveriges Television enligt tidningsuppgifter planer på att flytta tillbaka väderrapporteringen till Stockholm, trots att väderinformationen från Norrköping fungerar bra och trots att SMHI:s ledning framhållit att verksamheten bör bli kvar i Norrköping.

Flyttar man väderleksrapporterna från Norrköping minskar man effekterna av utlokaliseringarna på 1970-talet. Därtill kommer att väderleksrapporteringen blir kvalitetsmässigt sämre, eftersom det bästa underlaget finns hos SMHI i Norrköping.

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande fråga till utbildningsministern:

Är utbildningsministern beredd att medverka till att väderleksrapporteringen i radio och TV även i fortsättningen sker från Norrköping?

den 11 februari

1981/82:260 av *Eva Hjelmström* (vpk) till utrikesministern om de politiska förhållandena i Centralamerika:

Varje dag kommer nya alarmrapporter från Centralamerika. Den USA-stödda juntan i El Salvador stoppar nu t. o. m. leveranserna av medicinsk utrustning m. m. till flyktingarna. I Guatemala har enligt rapporter i massmedia delar av en hel provins formligen utplånats av militären.

Samtidigt ökar USA:s militära insatser i området.

Mot bakgrund härav vill jag ställa följande frågor till utrikesministern:

Är regeringen beredd att kraftfullt fördöma USA:s politik i Centralamerika?

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att snarast söka lindra flyktingarnas situation?

1981/82:261 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till utrikesministern om åtgärder mot militärregimen i Turkiet:

Det torde nu inte råda några delade uppfattningar om den turkiska militärregeringens verkliga karaktär. De förhoppningar som eventuellt

funnits om att den skulle befrämja en snabb återgång till demokrati i Turkiet kan avskrivas.

Initiativen mot juntan i Europarådet har hittills inte åstadkommit tillräckliga resultat. Ytterligare åtgärder är nödvändiga, och den svenska regeringen bör utnyttja alla möjligheter att påverka regimen i Turkiet.

Jag vill därför fråga utrikesministern:

Vilka ytterligare initiativ kan regeringen ta för att bidra till den nödvändiga förändringen i Turkiet?

1981/82:262 av *Tore Claeson* (vpk) till kommunikationsministern om vägverkets kostnadsberäkningar för vägprojekt:

Den s. k. Glömstaleden i Huddinge kommun, en beslutad vägdragnings över Fittjanäset, har under senare år varit mycket omdiskuterad; det har förts fram alternativa förslag, beslut har överklagats osv.

Vägverket har i ett tidigt skede bundit sig för ett alternativ, och det har från olika håll gjorts gällande dels att man inte sakligt prövat andra alternativ – bl. a. den s. k. Vårbyleden – dels att vägverkets eget förslag inte varit ordentligt utrett bl. a. beträffande kostnaderna.

Det har nu visat sig att kostnaderna för vägverkets alternativ, enligt nya beräkningar, väntas bli nästan dubbelt så stora som förut beräknats i det förslag som utgjorde underlag för beslutet. Enligt beräkningarna vid årsskiftet 1978/1979 skulle vägverkets alternativ kosta ca 25 milj. kr., men nu har kostnaderna stigit till 46 milj. kr. De tidigare beräkningarna, som utgjorde underlag för beslutet i Huddinge kommun, förefaller alltså vara grundade på ofullständiga eller felaktiga förutsättningar.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga kommunikationsministern:

Vill statsrådet medverka till att statens vägverk i sina undersökningar och beräkningar för nya vägprojekt inte gör dessa så ofullständiga att mycket kraftiga kostnadsökningar behöver redovisas kort efter det att beslut tagits grundade på andra beräkningar?

10 § Kammaren åtskildes kl. 13.18.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert

Nr 78

Torsdagen den
11 februari 1982

---

*Meddelande om
frågor*